

Divendres, 25 de febrer 2005, Aula Magna UB

Taula Rodona 1

Mitjans de comunicació: nous codis, nous llenguatges.

Fernando Hernández (UB), Vicenç Partal (Vilaweb), Mª José Roldán (mare), Jordi Orioloa (Assemblea Comunicació Social).

Fernando Hernández (UB)

Actualment existeixen noves maneres d'entendre el món, noves formes de posicionament i subordinació basades en la reflexió a través d'imatges. Una reflexió que implica: l'expansió dels imaginaris visuals; el desenvolupament d'estratègies de resistència i apropiació amb els MM.CC; la mútua fertilització entre el camp de les arts i el camp de la publicitat; la generació de móns virtuals que permet crear identitats virtuals; i l'emmagatzament d'imatges per enviar i no mirar. Tot plegat recolza la tesi de Vigas Luna: "els analfabets del segle XXI són els que no saben narrar en imatges".

En aquesta tessitura, i observant la nostra societat, sorgeixen una sèrie d'aspectes preocupants. En primer lloc, la manera en que els MM.CC presenten la infantesa i l'adolescència buscant la seva clientalització com a consumidors principals i creant-los confusió entre la necessitat i el desig. En segon lloc, el fet que els docents considerin que els MM.CC són l'enemic perquè l'alumnat no té capacitat d'acció davant seu i, per tant, n'esdevé una víctima.

Però el cert és que els adolescents tenen capacitat de resistència davant els MM.CC i fan apropiacions pròpies. Per aquesta raó, es reclama la pedagogia del desig davant la pedagogia de l'esforç. Cal fomentar el desig i no fer una negació del subjecte. És a dir, l'escola ha de donar espai al subjecte perquè aquest pugui mostrar el que viu, ja que l'aprenentatge de la comunicació s'adquireix a través de la pràctica. I aquest aprenentatge és del tot necessari, sinó la publicitat substituirà el desig subjectiu. En aquest sentit, és possible ser crític i trencar el mur dels MM.CC. L'escola ha de començar a escoltar el desig dels alumnes, l'escola ha de començar a pensar i deixar de fer.

Vicenç Partal

L'experiència de l'11 de març del 2004 mostra una nova realitat dels MM.CC capaç de capgirar situacions. Davant la visió tradicional dels MM.CC entesos com un emissor amb poder d'emetre a molts receptors passius, apareix la nova visió dels MM.CC, amb les noves tecnologies de la informació, que permeten l'existència de molts emissors i molts receptors capaços de provocar situacions.

No es dona una substitució absoluta de passiu a actiu, però augmenta la capacitat d'elecció plural i la capacitat de generar un discurs complex. Així, la idea de la veritat total de la informació perd pes i es comença a acceptar la subjectivitat de la informació.

En aquesta situació, emergeixen dos reptes: cal trobar formes per construir sistemes d'autoaprenentatge en els MM.CC, és a dir, d'autonomia personal basades en el coneixement de com circula la informació; cal trobar sistemes de cohesió social que puguin coexistir amb sistemes difusos com pot ser internet. Amb tot, emergeix la necessitat d'una nova entitat que és la de la persona informacional, una entitat que necessita educadors. Per tant, el debat central és el que planteja com i perquè substituir els MM.CC.

Mª José Roldán

Com a mare és difícil trobar la manera per ajudar a processar tota la informació que arriba a través de la televisió i internet. D'una banda, la televisió no és considerada l'enemiga a combatre. Al contrari, cal aprofitar la televisió per la tasca educativa, però manquen criteris. Avui, cada família té els seus valors i la pluralitat és positiva però alhora suposa el dubte constant dels pares front l'experiència dels altres. El dubte que sorgeix és com ser selectius per triar la programació, una tria que es dona a casa i no a l'escola. I, en aquest sentit, es denuncia l'ús de la televisió cangur. D'altra banda, el problema d'internet és la por de molts pares i mares a l'ordinador. Si bé és cert que internet ofereix avantatges, la manca de coneixement per part dels pares i les mares pot convertir-lo en un mal instrument d'aprenentatge. L'interrogant passa per com fer que la informació no faci mal als nens i nenes. Interrogant que també necessita del suport professional per a ser resolt dins de les llars.

Jordi Orioloa

L'Assemblea de Comunicació Social (ACS) és un espai de confluència dels moviments socials que agrupa a 140 entitats i sorgeix fa un any fruit de diferents campanyes socials. En concret, de les comissions de premsa d'aquestes campanyes davant l'evidència de la dificultat per arribar als MM.CC. Una dificultat que provoca la tendència a fer accions per captar l'atenció sense poder explicar el contingut de les reivindicacions.

Davant de la realitat d'uns MM.CC de masses que configuren opinió pública, de l'esgotament de la teoria de les esclotxes (cartes director, telèfon espectadors...) i de les mancances associades a les vies de comunicació alternatives sorgeix la necessitat de trobar un espai dins dels MM.CC. De fet, aquest espai ha d'existir en la mesura que els MM.CC són públics.

La reivindicació concreta passa per la gestió d'una franja d'emissió de televisió o radio. És a dir, el reconeixement legal d'un tercer sector audiovisual caracteritzat per la gestió col·lectiva i criteris clars d'accés. Tot plegat, implica la reapropiació de l'espai mediàtic i el canvi del paradigma actual en tant que es vol passar del ciutadà espectador al ciutadà participatiu, és a dir, del ciutadà receptor d'informació al ciutadà emissor i receptor d'informació.

Debat

Es parla de l'emergència d'un nou sistema de MM.CC més complex però a la vegada més ric. Idea que es matisa amb el reconeixement de la fractura digital on el creixement exponencial de les noves tecnologies de la informació és una falsa il·lusió perquè només un 10% de la població hi té accés. Aquesta realitat fa emergir una nova diferència, aquesta vegada entre els "inforics" i els "infopobres".

Des d'una altra perspectiva, es comenta que la revolució dels MM.CC serà possible a través dels canvis en la gestió i el control del flux informatiu que permetran superar les limitacions ideològiques i comercials actuals. En aquesta línia, es diu que el teló de quiles de la democràcia actual són els MM.CC. I, per tant, ha d'existir una formació per saber interpretar-los i usar-los com a emissor i receptor.

També es debat entorn el model d'escola actual, un model del segle XIX que cal canviar en molts aspectes com ara: la concepció que és té dels alumnes, la distribució de l'espai, l'ús del llibre de text, els currículums... En aquest sentit, es plantegen

algunes línies de canvi: el fet de considerar el docent un "facilitador" i no un transmissor d'informació; la substitució de l'organització temàtica de l'escola pels entorns d'aprenentatge; l'ús de tecnologies en l'era global. Més enllà d'aquestes concrecions, es diu que el veritable desafiament passa per començar a canviar el que es té.

Respecte l'ús i abús de la televisió en les llars, s'apunten algunes idees que denuncien la insuficiència de les franges horàries com a criteri o els àpats amb televisió. Es diu que una de les claus passa per fer entendre als nens i nenes que han d'escollir. Al seu torn, els pares i mares han de tenir clar el que volen transmetre i s'han de posicionar davant de la televisió. En qualsevol cas, s'expressa la necessitat d'un codi ètic per a la televisió. També es fa ressò del malestar i preocupació davant la contradicció entre l'educació que transmet els professorat i la "des-educació" que es desprèn de la televisió.